

บทที่ 3

**การต่อต้านการผลิต และลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดย
ผิดกฎหมายตามพิธีสารต่อต้านการผลิต และลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์
และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้าน
อาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000**

ในบทนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อ
ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และพิธีสารต่อต้านการผลิต
และลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย ตลอดจน
ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารฯ และอนุสัญญาฯ และหลักการที่สำคัญที่ได้บัญญัติไว้ในพิธีสารฯ

3.1 ความเป็นมาของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และพิธีสารต่อต้านการผลิต และ ลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย

ในยุคที่โลกไร้พรมแดนมีการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจและมีความเจริญก้าวหน้า
ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคม ตลอดจนการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้กลายมาเป็นการ
สร้างโอกาสในการประกอบอาชญากรรม และทำให้อาชญากรรมพัฒนารูปแบบเป็นการ
ร่วมมือกัน เช่น การลักลอบค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่อง ปัญหาคอร์รัปชัน
ปัญหาการลักลอบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้
ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เป็นการยากต่อการป้องกันและปราบปราม เนื่องจากเป็นการกระทำ
ของกลุ่มอาชญากรที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (organized crime) ซึ่งมีลักษณะของการ
กระทำความผิดเป็นการข้ามเขตแดนประเทศ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “องค์กรอาชญากรรมข้าม
ชาติ” (transnational organized crime)¹

---

¹ ประธาน วัฒนวานิชย์ และคณะ, “การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อ
ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารแนบท้าย”, รายงานวิจัยฉบับ
สมบูรณ์เรื่องการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2),
(กรุงเทพมหานคร : สถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด, 2548), น. 88.

การดำเนินการของประชาคมระหว่างประเทศในกรอบสหประชาชาติเพื่อแก้ปัญห
องค์การอาชญากรรมข้ามชาติเริ่มมีขึ้นเมื่อประมาณ 25 ปีที่ผ่านมา² โดยเริ่มจากหัวข้อหรือของการ
ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
(United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders)
และต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ปัญหาองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเป็นระเบียบวาระการประชุมตลอด
มาตั้งแต่ครั้งแรกที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) ต่อมาสมัชชา
สหประชาชาติได้ลงมติรับเอาแถลงการณ์ทางการเมืองและแผนดำเนินการระดับโลกเพื่อต่อต้าน
องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (Naples Political Declaration and Global Action Plan Against
Organized Transnational Crime) ซึ่งถือได้ว่าแนวโน้มของแนวคิดที่จะจัดทำความตกลงระหว่าง
ประเทศเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้ก่อกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ดีในระยะแรกแนวความคิดนี้ก็มิได้รับการยอมรับจากประเทศพัฒนาแล้ว
เท่าที่ควร เพราะเห็นว่ามิระดับพันธกรณีที่ต่ำเกินกว่าที่จะสามารถป้องกันและปราบปรามเหล่า
องค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้

การดำเนินการของประชาคมระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้มีการพัฒนา
เมื่อสมัชชาสหประชาชาติได้มีข้อมติที่ 53/111 ลงวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1998 จัดตั้งคณะกรรมการ
เฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลเพื่อพิจารณายกร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่
กระทำโดยองค์การอาชญากรรม (Ad Hoc Committee on the Elaboration of a Convention
against Transnational Organized Crime) เพื่อพิจารณายกร่างอนุสัญญาฯ และพิธีสารที่
เกี่ยวข้องอีก 3 ฉบับเกี่ยวกับเรื่อง การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (trafficking in persons
especially women and children) เรื่องการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (smuggling of migrants) และ
เรื่องการค้าอาวุธและค้าอาวุธ (illicit manufacturing of and trafficking in firearms)³

---

² เรียบเรียงจาก “The convention : A brief historical background” เอกสาร
เผยแพร่ระหว่างการประชุมทางการเมืองระดับสูง ณ เมืองปาเลอริโม ประเทศอิตาลี ระหว่างวันที่
12-15 ธันวาคม 2543.

³ United Nations Office on Drugs and Crime, “Travaux preparatoires of the
negotiation for the elaboration of the United Nations Convention Against Organized

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2544 โดยได้
เรียกประชุม ณ สำนักงานสหประชาชาติกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย รวม 13 ครั้ง ดังนี้

ครั้งแรกระหว่างวันที่ 18 ถึง 29 มกราคม 2542

ครั้งที่สองระหว่างวันที่ 8 ถึง 12 มีนาคม 2542

ครั้งที่สามระหว่างวันที่ 28 เมษายน ถึง 3 พฤษภาคม 2542 (พร้อมกันกับการจัด

ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) ครั้งที่ 8)

ครั้งที่สี่ระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน ถึง 9 กรกฎาคม 2542

ครั้งที่ห้าระหว่างวันที่ 4 ถึง 15 ตุลาคม 2542

ครั้งที่หกระหว่างวันที่ 6 ถึง 17 ธันวาคม 2542

ครั้งที่เจ็ดระหว่างวันที่ 17 ถึง 28 มกราคม 2543

ครั้งที่แปดระหว่างวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ถึง 3 มีนาคม 2543

ครั้งที่เก้าระหว่างวันที่ 5 ถึง 16 มิถุนายน 2543

ครั้งที่สิบระหว่างวันที่ 17 ถึง 28 กรกฎาคม 2543

ครั้งที่สิบเอ็ดระหว่างวันที่ 2 ถึง 27 ตุลาคม 2543

ครั้งที่สิบสองระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึง 2 มีนาคม 2544

และครั้งที่สิบสามระหว่างวันที่ 26 มกราคม ถึง 6 กุมภาพันธ์ 2547

โดยการประชุมในครั้งที่สิบคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดทำอนุสัญญา

สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) จนแล้วเสร็จ และหลังจากนั้น

ได้รายงานต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมันสามัญที่ 55 ซึ่งได้มีการรับเอาอนุสัญญาดังกล่าว

โดยข้อมติสมัชชาสหประชาชาติที่ 55/25 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ.2000⁴ และจัดให้มีการ

ประชุมทางการเมืองระดับสูง ณ เมืองปาเลอริโม ประเทศอิตาลี ระหว่างวันที่ 12 ถึง 15 ธันวาคม

Crime and the Protocols thereto" <http://www.unodc.org/en/treaties/CTOC/travaux-preparatoireshtml> ,(2010, April 10).

⁴ United Nations Office on Drugs and Crime, "General Assembly resolution 55/25" <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/travaux-preparatoireshtml> , (2010, April 10).

2543 เพื่อการลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 โดยที่อนุสัญญานี้เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งด้านนโยบาย ตัวยกกฎหมาย แนวทางในการบริหาร และการบังคับใช้กฎหมายในการที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ

(1) ขจัดความเลื่อมล้ำของมาตรฐานในทางกฎหมายอันเนื่องมาจากระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน และส่งเสริมความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางกฎหมายของประเทศต่างๆ

(2) กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการยกเว้นกฎหมายภายใน (domestic laws) เพื่อดำเนินการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ โดยผลของอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร การฟอกเงิน การทุจริตประพฤติมิชอบ และการขัดขวางความยุติธรรม เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในเมื่ออนุสัญญา มีผลบังคับใช้

แนวความคิดดังกล่าวเริ่มได้รับการสนับสนุนมากขึ้นด้วยการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีในภูมิภาคต่างๆ ที่กรุงบูเอโนสไอเรส ในปี พ.ศ.2538 ที่กรุงดาการ์ ในปี พ.ศ.2540 ที่กรุงมะลิลานในปี พ.ศ.2541 และที่กรุงโรมและกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ.2543⁵

นอกจากนั้น อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 มีพิธีสารแนบท้ายอีกสามฉบับ โดยมาตรการและกลไกต่างๆที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา และพิธีสารแนบท้าย ทั้งสามฉบับ ถูกร่างให้สอดคล้องกัน ซึ่งบทบัญญัติในอนุสัญญาเป็นการกำหนดบททั่วไปเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในขณะที่พิธีสารแนบท้ายมีข้อกำหนดพิเศษเพิ่มเติมเพื่อปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ

1. พิธีสารป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

2. พิธีสารต่อต้านการลักลอบนำขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea, and Air)

3. พิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน อุปกรณ์ และเครื่อง

⁵ เฟิ่งอ่าง

กระสุนโดยผิดกฎหมาย (Protocol against Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition)

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารต่อต้านการผลิต และลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย กับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 และพิธีสารเพิ่มเติมรวมสามฉบับ กล่าวคือ พิธีสารป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก, พิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ และพิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย ได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อร่างอนุสัญญาฯ และพิธีสารแนบท้ายทั้งสามฉบับ โดยบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ⁶

อนุสัญญาฯ กำหนดว่ารัฐที่ได้ลงนามในอนุสัญญาฯ จะต้องให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฯ ก่อน จึงจะสามารถเข้าร่วมเป็นภาคีในพิธีสารได้ ซึ่งหมายความว่า พิธีสารแต่ละฉบับจะต้องถูกพิจารณาและปรับใช้อย่างสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ทำให้ประเทศต่างๆ อาจจะไม่เข้าเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาฯ เท่านั้นก็ได้ แต่จะเป็นภาคีสมาชิกในพิธีสารฯ แนบท้ายอนุสัญญาฯ แต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่เข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาฯ ไม่ได้⁷

อนุสัญญาฯ และพิธีสารแนบท้ายทั้งสามฉบับ เป็นข้อตกลงร่วมกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ มิได้เป็นเครื่องมือในทางกฎหมายภายในของรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเอกเทศ หากแต่เป็นเครื่องมือในทางกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่ออนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ตามเงื่อนไขที่กำหนด⁸ แล้ว ดังนั้น อนุสัญญาฯ จึงมีผลบังคับต่อรัฐ มิใช่บังคับต่อคนชาติของรัฐโดยตรง อีกทั้งในกระบวนการทำความตกลง หรือยกร่างอนุสัญญาฯ ประเทศส่วนใหญ่หรือทั้งหมดที่ยอมรับในแนวนโยบาย และ

⁶ อนุสัญญาฯ ข้อ 37

⁷ เพิ่งอ้าง

⁸ โดยบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ ข้อ 36 การดำเนินการให้อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ เช่น การลงนาม การให้สัตยาบันและการใช้บังคับอนุสัญญาฯ

ถ้อยคำในอนุสัญญาฯก็จะร่วมลงนามและมีการให้สัตยาบันเพื่อให้อนุสัญญาฯมีผลเป็นกฎหมายระหว่างประเทศโดยสมบูรณ์ต่อไป⁹

มาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ และพิธีสารฯถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ อนุสัญญาฯเป็นการกำหนดบททั่วไปเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ความหมายคำศัพท์ที่สำคัญ ความผิดมูลฐาน ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการดำเนินคดีและความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา และการให้ความช่วยเหลือในทางเทคนิคและการป้องกัน ในขณะที่พิธีสารแนบท้ายมีข้อกำหนดพิเศษเพิ่มเติมเพื่อปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะเกี่ยวกับการผลิต การลักลอบค้าอาวุธปืนฯ ประเทศภาคีสมาชิกแห่งพิธีสารฯ อาจนำบทบัญญัติทั่วไปของอนุสัญญาฯ มาใช้ภายใต้สถานการณ์ดังต่อไปนี้¹⁰

(1) เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ หรือ เป็นความผิดร้ายแรงตามที่ได้นิยามไว้ในอนุสัญญาฯ และเป็นการกระทำที่มีความผิดนั้นมีลักษณะเป็นการข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร หรือ

(2) เป็นการกระทำที่เป็นความผิดที่ได้ระบุไว้ในพิธีสารฯ และพิธีสารฯกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าให้นำข้อกำหนดบางข้อหรือทุกข้อในบทบัญญัติทั่วไปของอนุสัญญาฯ มาใช้บังคับ

3.3 ความมุ่งหมายของพิธีสารฯ

ความมุ่งหมายของพิธีสารฯได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในข้อ 2 ความว่า “ความมุ่งประสงค์ของพิธีสารฯนี้เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และกระชับความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีในการป้องกันต่อต้าน และปราบปรามการผลิตและลักลอบการค้าอาวุธ ชิ้นส่วน และอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน โดยผิดกฎหมาย”¹¹

⁹ สิริวิทย์ จุฑาโรจน์ ณ อยุธยา, “ความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้เข้าร่วมในองค์กรอาชญากรรม”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 12-13.

¹⁰ เฝิงอ๋าง, น. 15.

¹¹ พิธีสารฯ ข้อ 2

พิธีสารต่อต้านการผลิต และลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย ถือเป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีรูปแบบเป็นลักษณะองค์กร จึงมีเจตนารมณ์และความมุ่งหมายที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับอนุสัญญาฯ กล่าวคือ

1. เพื่อขจัดความแตกต่างระหว่างระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ อันเป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ยกกระดับมาตรฐานของกฎหมายภายในเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีรูปแบบเป็นองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ทั่วไปของพิธีสารนี้ เป็นไปเพื่อปราบปรามเคลื่อนย้ายอาวุธจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์กิจกรรมต่างๆ เช่น การลักลอบผลิต และการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยผิดกฎหมาย รวมถึงมาตรการเกี่ยวกับการทำเครื่องหมายอาวุธปืน การจัดทำสารบบข้อมูลอาวุธปืน การควบคุมใบอนุญาตผลิตอาวุธปืน ตลอดจนรายละเอียดของจำนวนสิ่งของ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดไว้ การลักลอบผลิต และการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยผิดกฎหมาย ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ กล่าวคือ อาชญากรรมมักอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่องว่างของกฎหมายในเขตรอยต่อของอำนาจรัฐ เป็นช่องทางในการจัดหาให้ได้มาซึ่งอาวุธปืนที่จะนำไปใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย จึงได้ออกพิธีสารฉบับนี้ขึ้น เพื่อมุ่งเน้นการต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธปืนฯ โดยผิดกฎหมายเป็นหลัก

เนื้อหาของพิธีสารฯ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมการด้านนิติบัญญัติที่เอื้อให้ประเทศต่างๆ สามารถให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันและปราบปรามการผลิตและค้าอาวุธโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพปราศจากอุปสรรคที่มาจากความแตกต่างของระบบกฎหมายภายใน อันจะเป็นปัจจัยส่งเสริมมาตรการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อีกทางหนึ่ง

3.4 ขอบเขตการบังคับใช้

ขอบเขตการบังคับใช้บทบัญญัติในพิธีสารฯ ได้รับการบัญญัติไว้ในข้อ 4 (1)¹² ดังนี้ “เว้นแต่จะระบุไว้เป็นอย่างอื่น พิธีสารนี้ใช้กับการป้องกันการลักลอบผลิต และการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยผิดกฎหมาย ตลอดจนการสืบสวน สอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดที่กำหนดไว้ใน ข้อ 5 ของพิธีสารนี้ เมื่อการกระทำ ความผิดดังกล่าวมีลักษณะข้ามชาติ และเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรมที่มีรูปแบบเป็นองค์กร...”

ตามที่กล่าวแล้วว่า พิธีสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีรูปแบบเป็นองค์กร ดังนั้น ข้อ 4 (1) ของพิธีสารฯ จึงได้กำหนดขอบเขตการบังคับใช้ไว้ อย่างชัดเจนว่าจะใช้บังคับเมื่อการกระทำความผิดนั้นมีลักษณะข้ามชาติ และเกี่ยวข้องกับกลุ่ม อาชญากรที่มีรูปแบบเป็นองค์กร และความผิดนั้นต้องเป็นความผิดที่กำหนดไว้ใน ข้อ 5¹³ ของพิธี สารฯ ซึ่งได้แก่ความผิดฐาน

- (1) ผลิตอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (2) ลักลอบค้าอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และ
- (3) ปลอมแปลงหรือ ทำให้ลบลือน หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายบนอาวุธปืนซึ่งระบุ

ไว้ตามพิธีสารฯ โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนมาตรการต่างๆที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิตและการลักลอบค้าอาวุธปืนฯ โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามพิธีสารฉบับนี้ ประกอบด้วย

- (1) มาตรการเกี่ยวกับการทำเครื่องหมาย¹⁴
- (2) มาตรการเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ¹⁵
- (3) มาตรการเกี่ยวกับการริบ และจำหน่ายอาวุธปืนฯ¹⁶
- (4) มาตรการเกี่ยวกับการทำให้อาวุธปืนฯใช้การไม่ได้¹⁷
- (5) มาตรการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการนำเข้า ส่งออก¹⁸

¹² พิธีสารฯ ข้อ 4 (1)

¹³ พิธีสารฯ ข้อ 5

¹⁴ พิธีสารฯ ข้อ 8

¹⁵ พิธีสารฯ ข้อ 7

¹⁶ พิธีสารฯ ข้อ 6

¹⁷ พิธีสารฯ ข้อ 9

- (6) มาตรการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูล¹⁹
- (7) มาตรการเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน²⁰
- (8) มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมตัวแทนนายหน้า²¹

จะพบว่าพิธีสารฯได้กำหนดมาตรการต่างๆเพื่อควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนฯไว้ทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ส่งผ่านแดน การริบ จำหน่าย และการทำลายหรือการทำให้อาวุธปืนใช้การไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีความมุ่งหมายในการกำหนดมาตรการควบคุมไว้เฉพาะส่วนของอาวุธปืนที่มีขนาดเล็ก กล่าวคือ อาวุธปืนที่สามารถพกพาไปได้ (portable) และวางกรอบการบังคับใช้ไว้ที่อาวุธปืนในส่วนของพลเรือนเท่านั้น²² แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติใดในพิธีสารฯที่กล่าวถึงการครอบครองและใช้อาวุธปืนส่วนบุคคลไว้ด้วยแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากพิธีสารฯให้ความสำคัญกับการกระทำความผิดที่มีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่มีรูปแบบเป็นลักษณะองค์กร มาตรการต่างๆที่กำหนดในพิธีสารฯจึงมุ่งเน้นที่การควบคุมการผลิต และการค้าอาวุธปืนในระดับมหภาค และการดำเนินธุรกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนระหว่างประเทศ

3.5 มาตรการเกี่ยวกับการผลิตอาวุธปืนฯ

บทบัญญัติซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดของพิธีสารฯ อยู่ในข้อ 5 ของพิธีสารฯ

¹⁸ พิธีสารฯ ข้อ 10

¹⁹ พิธีสารฯ ข้อ 12

²⁰ พิธีสารฯ ข้อ 13

²¹ พิธีสารฯ ข้อ 15

²² การตีความในส่วนที่เป็นความมุ่งหมายของพิธีสารฯ ที่จำกัดอยู่เพียงการประกอบธุรกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนฯในส่วนของพลเรือน อาจสรุปได้จากบทบัญญัติต่างๆของพิธีสารฯ ที่ล้วนแล้วแต่เป็นการเสนอแนวทางให้รัฐกำหนดมาตรการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของเอกชนในระดับรัฐต่อรัฐด้วยกันนั้น จะกล่าวเพียงมาตรการความร่วมมือระหว่างกัน ไม่มีลักษณะเป็นมาตรการที่เคร่งครัดแต่อย่างใด ดูข้อมูลเพิ่มเติมใน “UN and the illicit Trafficking of Firearms”, <http://www.guncontrol.ca/content/un.htm>.

กล่าวคือ การกำหนดฐานความผิดสำหรับการกระทำ 3 ประการที่พิธีสารฯ มุ่งที่จะควบคุม และกำหนดให้รัฐภาคีต้องออกกฎหมายกำหนดให้การกระทำทั้งสามประการดังกล่าวเป็นความผิดอาญา กล่าวคือ²³

ก) การผลิตอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ข) การลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ค) การปลอมแปลง ทำให้ลบล้าง หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายบนอาวุธปืนซึ่งระบุไว้ในข้อ 8 แห่งพิธีสารนี้

การผลิตถือเป็นขั้นตอนแรกที่จะส่งผลถึงกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนในขั้นต่อมา การดำเนินการใดๆ ระหว่างขั้นตอนการผลิตจึงต้องทำด้วยความรอบคอบและรัดกุมเป็นพิเศษ พิธีสารฯ จึงมีมาตรการควบคุมอยู่หลายประการ โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการผลิตอาวุธปืนฯ ดังกล่าวข้างต้นถือเป็นมาตรการหลักที่สำคัญซึ่งพิธีสารฯ กำหนดให้ประเทศภาคีต้องดำเนินการออกกฎหมายรองรับโดยเฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดที่เปิดโอกาสให้รัฐภาคีออกมาตรการที่เหมาะสมเองเพื่อให้การผลิตอาวุธปืนมีความปลอดภัย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการโจรกรรม สูญหาย เปลี่ยนมือ การผลิตและการค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย²⁴

3.5.1 การควบคุมการผลิต

พิธีสารฯ ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตอาวุธปืนฯ ไว้ในส่วนต่างๆ ของพิธีสารฯ ดังนี้

ข้อ 5 “รัฐต้องกำหนดให้การผลิตอาวุธปืนฯ โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นความผิดทางอาญา”

ข้อ 8 วรรคสอง “รัฐภาคีต้องส่งเสริมให้อุตสาหกรรมผู้ผลิตอาวุธปืนพัฒนามาตรการป้องกันการลบล้างหรือแก้ไขเครื่องหมายประจำอาวุธปืน”

ข้อ 11 “รัฐต้องกำหนดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่อาวุธปืนฯ ในขั้นตอนของการผลิต”

²³ พิธีสารฯ ข้อ 5

²⁴ พิธีสารฯ ข้อ 11

บทบัญญัติทั้ง 3 ข้อ ดังกล่าวข้างต้นของพิธีสารฯ เป็นการกำหนดมาตรการการควบคุมการผลิตอาวุธปืนฯ ไว้อย่างกว้างๆโดยมิได้ลงรายละเอียดถึงวิธีการปฏิบัติไว้ การผลิตอาวุธปืนฯ ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งพิธีสารฯ ได้ให้ความสำคัญ และกำหนดให้รัฐภาคีต้องออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อกำหนดให้การผลิตอาวุธปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นความผิดอาญา ส่วนมาตรการอื่นๆเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตอาวุธปืนฯ ในส่วนรายละเอียดต่างๆจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

3.5.2 วิธีการผลิต

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 3 (d)²⁵ “การผลิตโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หมายถึง การผลิต หรือการประกอบอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ หรือเครื่องกระสุนปืน

- (i) โดยใช้ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ ซึ่งลักลอบค้ำมาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (ii) โดยไม่มีใบอนุญาต หรือไม่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐภาคีอันเป็นที่ซึ่งมีการผลิต หรือประกอบ หรือ
- (iii) ไม่ได้ทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนระหว่างขั้นตอนการผลิต ให้ถูกต้องตามข้อ 8 แห่งพิธีสารนี้...”

พิธีสารฯได้กำหนดรายละเอียดเงื่อนไขของการผลิตอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมายไว้ในบทนิยามข้อ 3 (d) โดยกำหนดลักษณะของการผลิตอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการผลิตโดยใช้ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ ที่ได้มาจากการลักลอบค้ำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- 2) เป็นการผลิตโดยไม่มีใบอนุญาต หรือไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐภาคี อันเป็นที่ซึ่งมีการผลิตหรือประกอบอาวุธปืนฯ
- 3) การทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนระหว่างขั้นตอนการผลิตให้ถูกต้อง ตามข้อ 8²⁶

²⁵ พิธีสารฯ ข้อ 3 (d)

²⁶ พิธีสารฯ ข้อ 8

1. เพื่อประโยชน์ในการระบุและติดตามอาวุธปืน รัฐภาคีจะต้อง

a) ระหว่างการผลิตอาวุธปืนแต่ละกระบอก ต้องทำเครื่องหมายเฉพาะระบุชื่อผู้ผลิต สถานที่และประเทศผู้ผลิต และ

แห่งพิธีสารนี้

จากบทบัญญัติในพิธีสารฯ ข้อ 3 (d) ได้วางมาตรการควบคุมการผลิตอาวุธปืนฯ ไว้ทั้งขึ้นส่วนที่จะมาประกอบเป็นอาวุธปืน และขั้นตอนการผลิตว่าจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยถูกต้องเสียก่อน ส่วนเงื่อนไขและรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาตนั้น พิธีสารฯ คงเปิดช่องให้รัฐภาคีกำหนดรายละเอียดเอง

3.5.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ผลิต

พิธีสารฯ ได้กำหนดให้มีการทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนระหว่างการผลิตด้วย ไว้ใน ข้อ 8 (a) ว่า “ระหว่างการผลิตอาวุธปืนฯแต่ละกระบอก ต้องทำเครื่องหมายเฉพาะระบุชื่อผู้ผลิต สถานที่และประเทศผู้ผลิต และหมายเลขประจำปืน หรือทำเครื่องหมายเฉพาะอื่น โดยมีสัญลักษณ์รูปเลขาคณิต ประกอบรหัสตัวเลขซึ่งรัฐผู้ผลิตสามารถใช้ระบุอาวุธปืนกระบอกนั้นได้”

พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีที่ผลิตอาวุธปืนต้องทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนที่ผลิตในรัฐภาคีนั้น โดยกำหนดรายละเอียดของเครื่องหมายไว้ใน ข้อ 8 (a) ไว้ ดังนี้

- (1) เครื่องหมายที่ปรากฏบนอาวุธปืนต้องเป็นเครื่องหมายเฉพาะ
- (2) ระบุชื่อผู้ผลิตอาวุธปืน
- (3) ระบุสถานที่ที่ทำการผลิตอาวุธปืน

หมายเลขประจำปืน หรือทำเครื่องหมายเฉพาะอื่นโดยมีสัญลักษณ์รูปเลขาคณิต ประกอบรหัสตัวเลข ซึ่งรัฐผู้ผลิตสามารถใช้ระบุอาวุธปืนกระบอกนั้นได้

b) ต้องให้มีการทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนที่ได้นำเข้า ระบุประเทศที่นำเข้า และหากเป็นไปได้ ปีที่นำเข้า ทั้งนี้ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของประเทศนั้นสามารถติดตามตรวจสอบอาวุธปืนนั้นได้ และทำเครื่องหมายเฉพาะ หากอาวุธปืนนั้นไม่มีเครื่องหมายดังกล่าว ข้อบังคับวรรคนี้มิให้ใช้บังคับในกรณีการนำเข้าชั่วคราวเพื่อนำไปใช้ในทางที่ยืนยันได้ว่าชอบด้วยกฎหมาย

c) ในกรณีของการจ่ายโอนอาวุธปืนนอกจากการเก็บรักษาของทางราชการไปให้กับประชาชนใช้เป็นการถาวร ต้องมีเครื่องหมายที่เหมาะสมซึ่งรัฐภาคีสามารถใช้ตรวจสอบยืนยันที่มาของประเทศผู้จ่ายโอนนั้นได้

2. รัฐภาคีต้องส่งเสริมให้อุตสาหกรรมผู้ผลิตอาวุธปืนพัฒนามาตรการป้องกันการลอบหรือแก้ไขเครื่องหมายประจำอาวุธปืน

(4) ระบุประเทศผู้ผลิตอาวุธปืน

(5) ระบุหมายเลขประจำปืน หรือ

นอกจากนั้น รัฐภาคีอาจกำหนดให้มีการทำเครื่องหมายบนอาวุธปืน โดยใช้เป็นสัญลักษณ์รูปเลขาคณิตและรหัสตัวเลขประกอบกัน ซึ่งรัฐภาคีเป็นผู้กำหนดขึ้นเพื่อให้รัฐภาคีผู้ผลิตอาวุธปืนนั้นสามารถชี้ระบุถึงที่มาและรายละเอียดเกี่ยวกับการผลิตของอาวุธปืนนั้นได้

3.5.4 การเก็บบันทึกข้อมูล

พิธีสารฯ ได้กำหนดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ไว้ใน ข้อ 7 ว่า “รัฐภาคีจะต้องให้มีการเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าสิบปี ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืน และหากเหมาะสมสามารถกระทำได้ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน อันจำเป็นเพื่อการติดตามและตรวจสอบอาวุธปืน และหากเหมาะสมและสามารถทำได้ รวมถึงชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน ที่ได้จากการผลิตหรือลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อป้องกัน และตรวจจับการกระทำเหล่านั้น ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย

ก) เครื่องหมายที่เหมาะสมตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 8 ของพิธีสารนี้

ข) ในกรณีที่เป็นการทำธุรกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน ระหว่างประเทศให้บันทึกข้อมูลวันที่ออกและวันที่หมดอายุของใบอนุญาตหรือการอนุญาต ประเทศผู้ส่งออก ประเทศผู้นำเข้าประเทศผู้ส่งผ่านในกรณีที่เหมาะสม และประเทศผู้รับปลายทาง ตลอดจนรายละเอียดและจำนวนของ”

พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีต้องเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ที่ผลิตไว้อย่างน้อยเป็นเวลา 10 ปี ซึ่ง “ข้อมูล” ของอาวุธปืนที่ถูกระบุไว้ในพิธีสารฯ ข้อ 7 นี้ หมายความว่าถึงเครื่องหมายบนอาวุธปืน²⁷ ซึ่งพิธีสารฯ ได้กำหนดให้รัฐภาคีที่เป็นผู้ผลิตอาวุธปืนต้องทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนเพื่อระบุที่และรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็นต่อการตรวจสอบและติดตามอาวุธปืนนั้นๆ ได้ นอกจากนี้เครื่องหมายบนอาวุธปืนที่พิธีสารฯ กำหนดให้เก็บรักษาแล้ว ยังรวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชิ้นส่วนและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ผลิตอาวุธปืน รวมถึงข้อมูลของเครื่องกระสุนปืนด้วย โดยไม่ว่าจะเป็นอาวุธปืนฯ ที่มีที่มาชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

นอกจากนั้นการบันทึกข้อมูลที่พิธีสารฯ กำหนด คือ ข้อมูลของการทำธุรกรรมอันเกี่ยวข้องกับอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน อันได้แก่ การซื้อขายระหว่าง

²⁷ พิธีสารฯ ข้อ 8

ประเทศ การนำเข้าส่งออก การส่งผ่านอาวุธปืนผ่านรัฐภาคี เป็นต้น โดยได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องเก็บรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับวันที่มีการออกใบอนุญาต วันที่หมดอายุของใบอนุญาต หรือรายละเอียดการอนุญาต ชื่อประเทศผู้ส่งออก ชื่อประเทศผู้นำเข้า รายชื่อประเทศผู้ส่งผ่าน และชื่อประเทศผู้รับปลายทาง ตลอดจนรายละเอียดและจำนวนของอาวุธปืนที่มีการทำธุรกรรมเกิดขึ้น

3.5.5 ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

พิธีสารฯ กำหนดให้มีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคีในด้านการผลิตอาวุธปืนฯ ไว้ในข้อ 12²⁸ (1), (2(a)) และ (2(b)) ซึ่งกำหนดกระบวนการ ขั้นตอน ระเบียบ

²⁸ ข้อ 12 ข้อมูลข่าวสาร

1. โดยไม่กระทบต่อความในข้อ 27 และ 28 แห่งอนุสัญญา รัฐภาคีต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีระหว่างกัน ทั้งนี้ ในลักษณะที่สอดคล้องกับระบบกฎหมายและการบริหารงานภายในของรัฐนั้น อันได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาต ตัวแทนจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และเมื่อเป็นไปได้ ผู้ขนส่งอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน

2. โดยไม่กระทบต่อความในข้อ 27 และ 28 แห่งอนุสัญญา รัฐภาคีต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทั้งนี้ ในลักษณะที่สอดคล้องกับระบบกฎหมายและการบริหารงานภายในของรัฐนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรณี ดังต่อไปนี้

a) กลุ่มอาชญากรรมที่มักเข้ามีส่วนร่วม หรือสงสัยว่าจะมีส่วนร่วมในการผลิต หรือลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

b) วิธีการปกปิดที่ใช้ในการผลิตหรือลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และวิธีการที่ใช้ในการตรวจจับ

c) วิธีการและวิถีทางจุดที่ทำการขนส่งและจุดหมายปลายทางและเส้นทางที่กลุ่มอาชญากรใช้อยู่เป็นประจำในการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน

d) ประสิทธิภาพ และแนวทางปฏิบัติ และมาตรการทางนิติบัญญัติที่ใช้ในการป้องกันต่อต้านและปราบปรามการผลิต หรือการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

3. รัฐภาคีต้องให้ หรือแบ่งปันซึ่งกันและกันตามความเหมาะสมซึ่งข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอันเป็นประโยชน์สำหรับผู้บังคับใช้กฎหมาย ในการเสริมสร้างความสามารถในการป้องกัน ตรวจจับ และสืบสวนสอบสวนในคดีการผลิต หรือการลักลอบค้า

วิธีการให้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคี กล่าวคือ กำหนดให้รัฐภาคีต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีความเกี่ยวกับการผลิตระหว่างกัน อันได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาต และข้อมูลอันเกี่ยวกับกลุ่มอาชญากรรมที่มีส่วนร่วม หรือมีข้อสงสัยว่าจะมีส่วนร่วมในการผลิตอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย มาตรการและแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิตอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย และการแบ่งปันข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ทางเทคโนโลยีอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการผลิตอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

และในข้อ 13²⁹ ที่กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีหน่วยงานแห่งชาติ หรือจุดประสานงาน

อาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมีขอบด้วยกฎหมาย และการฟ้องร้องดำเนินคดีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมายนั้น

4. รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจหาอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน ซึ่งอาจผลิต หรือลักลอบค้าโดยมีขอบด้วยกฎหมาย ความร่วมมือดังกล่าวเหล่านั้นควรจะรวมถึงการตอบสนองด้วยวิถีทางที่สามารถกระทำได้อย่างทันท่วงที เมื่อได้รับการร้องขอให้ติดตามตรวจหาอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนภายใต้หลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายภายใน หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ รัฐภาคีเมื่อได้รับการร้องขอจากรัฐภาคีผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ต้องให้การรับรองในการรักษาความลับ และต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในเรื่องการใช้ข้อมูลที่ได้รับจากอีกรัฐภาคีหนึ่งตามข้อนี้ ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการค้า หากว่าไม่สามารถรักษาความลับดังกล่าวนี้ได้ รัฐภาคีผู้ให้ข้อมูลนั้นจะต้องได้รับการแจ้งล่วงหน้าก่อนที่ข้อมูลนั้นจะถูกเปิดเผย

²⁹ ข้อ 13 ความร่วมมือ

1. รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือในระดับทวิภาคี ภูมิภาค และระดับนานาชาติในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิต และการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมีขอบด้วยกฎหมาย

2. โดยไม่กระทบความในข้อ 18 วรรค 13 แห่งอนุสัญญา รัฐภาคีต้องกำหนดหน่วยงาน หรือจุดติดต่อซึ่งจะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างรัฐนั้น และรัฐภาคีอื่นๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิธีสารนี้

3. รัฐภาคีต้องแสวงหาการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้ผลิต ตัวแทนจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ตัวแทนนายหน้า และผู้ทำธุรกิจขนส่งอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่อง

ระหว่างรัฐ เพื่อใช้ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคีกับรัฐอื่นๆ ทั้งในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติในด้านการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิตอาวุธปืนฯ โดยมีชอบด้วยกฎหมาย และกำหนดให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการส่งเสริมให้ผู้ผลิตอาวุธปืนฯให้ความร่วมมือและสนับสนุนมาตรการความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดังที่กำหนดไว้ในพิธีสารฯ

3.6 มาตรการเกี่ยวกับการมี หรือจำหน่ายอาวุธปืนฯเพื่อการค้า

“การลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” ตามพิธีสารฯ ข้อ 3 (e)³⁰ นั้น หมายความว่าถึงการนำเข้า ส่งออก ได้มา ขาย ส่ง เคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนมือของอาวุธปืนฯจากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่งโดยรัฐใดรัฐหนึ่งนั้นมิได้อนุญาตหรือการที่อาวุธปืนฯนั้น มิได้มีการทำเครื่องหมายให้ถูกต้องตามที่ระบุไว้ในพิธีสารฯ ข้อ 8³¹

3.6.1 การควบคุมการจำหน่าย

พิธีสารฯได้กำหนดให้ “การค้า” เป็นส่วนหนึ่งของนิยามหรือความหมายในพิธีสารฯ โดยพิธีสารฯจำกัดอยู่เพียงการกระทำใดๆอันเป็นผลทำให้มีการส่งผ่านอาวุธปืนฯข้ามพรมแดนประเทศ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการค้าอาวุธปืนฯในพิธีสารฉบับนี้ จึงหมายความว่าเฉพาะกรณีของการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ระหว่างประเทศเท่านั้น

ถึงแม้ว่าตามพิธีสารฯ จะไม่ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการค้าอาวุธปืนฯภายในประเทศของรัฐภาคีไว้โดยตรง แต่ก็ยังมีการบัญญัติมาตรการควบคุมตัวแทนนายหน้าซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจำหน่ายอาวุธปืนฯ ไว้ในข้อ 15³² โดยให้รัฐภาคีออกมาตรการใดมาตรการหนึ่งหรือหลายมาตรการ ดังต่อไปนี้

กระสุนปืน เพื่อป้องกัน และติดตามตรวจจับการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายตามที่กล่าวถึงในวรรคแรกของข้อนี้

³⁰ พิธีสารฯ ข้อ 3 (e).

³¹ พิธีสารฯ ข้อ 8

³² พิธีสารฯ ข้อ 15 ตัวแทนนายหน้าและการดำเนินการของตัวแทนนายหน้า

1. เพื่อป้องกัน และต่อต้านการผลิต และการลักลอบค้าอาวุธปืนฯ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รัฐภาคีต้องพิจารณาจัดทำระบบเพื่อจัด

- ก) ตัวแทนนายหน้าที่ดำเนินธุรกิจภายในราชอาณาจักรต้องจดทะเบียนให้ถูกต้อง
- ข) ให้รัฐภาคีมีการออกใบอนุญาต หรืออนุญาตสำหรับการเป็นตัวแทนนายหน้าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้
- ค) ระบุชื่อและที่อยู่ของตัวแทนนายหน้าที่เกี่ยวข้องในการมี หรือจำหน่ายอาวุธปืนฯ ต้องระบุชื่อและที่อยู่ไว้ในใบอนุญาต หรือเอกสารการอนุญาตมีหรือจำหน่ายอาวุธปืนฯ หรือเอกสารประกอบอื่น

3.6.2 การเก็บบันทึกข้อมูล

พิธีสารฯ ได้กำหนดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่ายอาวุธปืนฯ ไว้ใน ข้อ 7³³ นอกจากนี้ที่พิธีสารฯ จะกำหนดให้รัฐภาคีต้องเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ที่ผลิตไว้อย่างน้อย

ระเบียบการดำเนินการของตัวแทนนายหน้า ระบบดังกล่าวอาจประกอบด้วยมาตรการใดมาตรการหนึ่ง หรือหลายมาตรการต่อไปนี้

- a) ให้มีการจดทะเบียนตัวแทนนายหน้าที่ดำเนินธุรกิจภายในราชอาณาจักร
- b) ให้มีการออกใบอนุญาต หรืออนุญาตสำหรับการเป็นตัวแทนนายหน้า
- c) ให้มีการระบุชื่อและที่อยู่ของตัวแทนนายหน้าที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกรรมในใบอนุญาตหรือเอกสารการอนุญาตนำเข้าและส่งออก หรือเอกสารประกอบ

2. รัฐภาคีที่ได้มีการจัดทำระบบการขออนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการเป็นตัวแทนนายหน้า ตามที่กล่าวแล้วในวรรคแรกของข้อนี้ ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับตัวแทนนายหน้า และการดำเนินการของตัวแทนนายหน้ามาแลกเปลี่ยนกันตามข้อ 12 ของพิธีสารนี้ และดำเนินการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวแทนนายหน้า และการดำเนินการของตัวแทนนายหน้าตามข้อ 7 ของพิธีสารนี้

³³ พิธีสารฯ ข้อ 7 การบันทึกข้อมูล

รัฐภาคีจะต้องให้มีการเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าสิบปี ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืน และหากเหมาะสมสามารถกระทำได้ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน อันจำเป็นเพื่อการติดตามและตรวจสอบอาวุธปืน และหากเหมาะสมและสามารถทำได้ รวมถึงชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืน ที่ได้จากการผลิตหรือลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อป้องกัน และตรวจจับการกระทำเหล่านั้น ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย

- a) เครื่องหมายที่เหมาะสมตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 8 ของพิธีสารนี้
- b) ในกรณีที่เป็นการทำธุรกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่อง

เป็นเวลา 10 ปีแล้ว การบันทึกข้อมูลอาวุธปืนฯตามพิธีสารฯ ยังรวมหมายถึงการบันทึกข้อมูลการจำหน่ายอาวุธปืนฯด้วยโดยกำหนดให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องหมายบนอาวุธปืนฯ การบันทึกข้อมูลการจำหน่ายรายละเอียดและจำนวนที่จำหน่าย

3.6.3 ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

พิธีสารฯ ข้อ 12³⁴ กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายอาวุธปืนฯ ต่อกันกันด้วย อันได้แก่

- (1) ข้อมูลของคดีความอันเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายอาวุธปืนฯ ระหว่างรัฐภาคี
- (2) ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
  - 2.1) กลุ่มอาชญากรรมที่มีส่วนร่วม หรือสงสัยว่ามีส่วนร่วมในการลักลอบจำหน่ายอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย
  - 2.2) วิธีการปกปิดที่ใช้ในการจำหน่ายอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย
  - 2.3) วิธีการและวิถีทาง จุดที่ทำการขนส่งและจุดหมายปลายทาง และเส้นทางที่ใช้ในการลักลอบจำหน่ายอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย
  - 2.4) มาตรการและแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการจำหน่ายอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย
- (3) การแบ่งปันข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ทางเทคโนโลยีอันเป็นประโยชน์เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนั้น พิธีสารฯ ข้อ 15 วรรคสองยังกำหนดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนายหน้า การดำเนินการของการเป็นตัวแทนนายหน้า และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนายหน้าตามพิธีสารฯ ข้อ 7³⁵ อันได้แก่ ชื่อ และที่อยู่ของตัวแทนนายหน้า

กระสุนปืน ระหว่างประเทศให้บันทึกข้อมูลวันที่ออกและวันที่หมดอายุของใบอนุญาตหรือการอนุญาต ประเทศผู้ส่งออก ประเทศผู้นำเข้าประเทศผู้ส่งผ่านในกรณีที่เหมาะสม และประเทศผู้รับปลายทาง ตลอดจนรายละเอียดและจำนวนของ”

³⁴ พิธีสารฯ ข้อ 12

³⁵ พิธีสารฯ ข้อ 7

3.7 มาตรการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก ขนย้ายผ่านอาวุธปืนฯ

การนำเข้า ส่งออก และขนย้ายอาวุธปืนที่จะได้กล่าวถึงในข้อนี้หมายถึง การค้า หรือลักลอบค้า (trafficking) อาวุธปืนฯ โดยได้บัญญัตินิยาม คำว่า “การลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” ไว้ในพิธีสารฯ ข้อ 3 (e)³⁶ จากคำนิยามดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การค้าหรือลักลอบค้า หมายถึง กิจกรรมใดๆที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายอาวุธปืนฯจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งหมายความรวมถึง การนำเข้า ส่งออก และขนย้ายผ่าน ซึ่งเรามักจะพบและคุ้นเคยจากบทบัญญัติของกฎหมายภายใน กิจกรรมในลักษณะดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่พิธีสารฯ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะเป็นการทำให้อาวุธปืนฯ พ้นจากเขตอำนาจของรัฐหนึ่งเข้าสู่อีกรัฐหนึ่ง หากไม่มีมาตรการควบคุมที่ดีและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ก็อาจเกิดช่องว่างของกฎหมายและทำให้อาวุธปืนนั้นหลุดออกจากระบบการควบคุมของรัฐฯ กลายเป็นอาวุธปืนผิดกฎหมายและถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิด

3.7.1 การควบคุมการนำเข้า ส่งออก และขนย้ายผ่าน

พิธีสารฯ ได้ให้ความสำคัญกับการนำเข้า ส่งออก ขนย้าย หรือการค้าอาวุธปืนฯ ระหว่างประเทศเป็นพิเศษ และกำหนดมาตรการหลักๆหลายประการเพื่อควบคุมกิจการดังกล่าว ดังที่ปรากฏในพิธีสารฯ ข้อ 5 วรรคแรก ข้อ (b)³⁷ ดังนี้

รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องออกมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นตามที่เห็นจำเป็นเพื่อกำหนดให้การกระทำที่เกี่ยวกับการลักลอบค้าอาวุธปืนฯ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยเจตนาเป็นความผิดอาญา

นอกจากการกำหนดให้รัฐภาคีต้องออกกฎหมายเพื่อกำหนดให้การลักลอบค้าอาวุธปืนฯ โดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นความผิดอาญาแล้ว พิธีสารฯ ยังกำหนดให้รวมถึงการพยายามกระทำ หรือร่วมกระทำในลักษณะผู้สมรู้ร่วมคิด การสั่งการ ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวด้วย

พิธีสารฯ ข้อ 8 (b) บทบัญญัติได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องทำเครื่องหมายกำกับอาวุธปืน

³⁶ พิธีสารฯ ข้อ 3

³⁷ พิธีสารฯ ข้อ 5 (1(b))

ๆ ที่จะต้องถูกนำเข้า ส่งออก หรือส่งผ่านแดน โดยระบุรายละเอียดที่จะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามอาวุธปืนฯ เช่น ประเทศที่เกี่ยวข้องและปีที่นำเข้า³⁸

พิธีสารฯ ข้อ 10 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต หรือการอนุญาตเพื่อการส่งออก การนำเข้า และการส่งผ่านแดนของอาวุธปืนฯ ซึ่งได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการส่งออก นำเข้า และการส่งผ่านแดนของอาวุธปืนฯ ไว้ ดังต่อไปนี้

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (1) กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการควบคุมการนำเข้า ส่งออก และขนย้ายผ่านซึ่งอาวุธปืนฯ ไปยังต่างประเทศ โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องมีการจัดทำระบบการออกใบอนุญาต และการอนุญาตส่งออก นำเข้า³⁹

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (2) ก่อนการออกใบอนุญาตหรืออนุญาตให้ส่งอาวุธปืนฯ พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีต้องตรวจสอบให้ปรากฏว่ารัฐที่นำเข้าเป็นรัฐซึ่งได้รับการอนุญาตให้มีการนำเข้าอาวุธปืนฯ นั้นๆ แล้ว รวมถึงการได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากรัฐทางผ่านที่อยู่ในเส้นทางการขนส่งระหว่างรัฐส่งออกและรัฐนำเข้า⁴⁰

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (3) รายละเอียดที่ปรากฏในใบจดทะเบียนและเอกสารการอนุญาตนำเข้าและส่งออก จะต้องปรากฏสถานที่และวันที่ออกหนังสือ วันหมดอายุ ประเทศส่งออก ประเทศนำเข้า ผู้รับปลายทางรายละเอียดและจำนวนของอาวุธปืนฯ และระบุประเทศที่อาวุธปืนฯ นั้นต้องผ่าน และต้องขออนุญาตจากรัฐที่ต้องส่งผ่านเป็นการล่วงหน้าด้วย⁴¹

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (4) รัฐภาคีที่นำเข้าจะต้องให้ข้อมูลต่อรัฐผู้ส่งออก หากได้รับการร้องขอ⁴²

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (5) การจดทะเบียน เอกสารนำเข้าและส่งออก ตลอดจนมาตรการที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเที่ยงตรง ปลอดภัยและสามารถตรวจสอบได้⁴³

³⁸ พิธีสาร ข้อ 8 (1(b))

³⁹ พิธีสารฯ ข้อ 10 (1)

⁴⁰ พิธีสารฯ ข้อ 10 (2)

⁴¹ พิธีสารฯ ข้อ 10 (3)

⁴² พิธีสารฯ ข้อ 10 (4)

⁴³ พิธีสารฯ ข้อ 10 (5)

3.7.2 วิธีการสำหรับการนำเข้า ส่งออก และขนย้ายผ่าน

พิธีสารฯ ได้กำหนดเกี่ยวกับวิธีการนำเข้า การส่งออก การขนย้ายผ่านอาวุธปืนฯ ระหว่างประเทศไว้ เพื่อเป็นข้อกำหนด มาตรฐานให้รัฐภาคีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังต่อไปนี้

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (2) ก่อนการออกใบอนุญาตหรืออนุญาตให้ส่งอาวุธปืนฯ พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีต้องตรวจสอบให้ปรากฏว่ารัฐที่นำเข้าเป็นรัฐซึ่งได้รับการอนุญาตให้มีการนำเข้าอาวุธปืนฯ นั้นๆ แล้ว รวมถึงการได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากรัฐผ่านทางที่อยู่บนเส้นทางการขนส่งระหว่างรัฐส่งออกและรัฐนำเข้า⁴⁴

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 10 (3) รายละเอียดที่ปรากฏในใบจดทะเบียนและเอกสารการอนุญาตนำเข้าและส่งออก จะต้องปรากฏสถานที่และวันที่ออกหนังสือ วันหมดอายุ ประเทศส่งออก ประเทศนำเข้า ผู้รับปลายทางรายละเอียดและจำนวนของอาวุธปืนฯ และระบุประเทศที่อาวุธปืนฯ นั้นต้องผ่าน และต้องขออนุญาตจากรัฐที่ต้องส่งผ่านเป็นการล่วงหน้าด้วย⁴⁵

3.7.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำเข้า ส่งออก ขนย้ายผ่าน

นอกจากบทบัญญัติตามพิธีสารข้อ 8 (1(b))⁴⁶ ที่กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีการทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนที่มีการนำเข้าแล้วนั้น ตัวแทนนายหน้า ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการนำเข้า ส่งออก อาวุธปืนฯ ระหว่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทางพิธีสารฯ เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้มีการบัญญัติข้อกำหนดอันเป็นการควบคุมการดำเนินการของตัวแทนนายหน้าไว้ในพิธีสารฯ ข้อ 15 ตามบทบัญญัติข้อ 15 (1)⁴⁷ กำหนดให้รัฐภาคีต้องจัดทำระบบเพื่อเป็นการจัดระเบียบการดำเนินการของตัวแทนนายหน้าซึ่งรัฐภาคีสามารถกำหนดให้เป็นไปตามมาตรการใด มาตรการหนึ่ง หรือหลายมาตรการได้ดังต่อไปนี้

(1) ตัวแทนนายหน้าที่มีการดำเนินธุรกิจภายในรัฐภาคีนั้น รัฐภาคีต้องดำเนินการจดทะเบียนตัวแทนนายหน้านั้นๆ

⁴⁴ พิธีสารฯ ข้อ 10 (2)

⁴⁵ พิธีสารฯ ข้อ 10 (3)

⁴⁶ พิธีสารฯ ข้อ 8 (1b))

⁴⁷ พิธีสารฯ ข้อ 15 (1)

(2) เมื่อจดทะเบียนตัวแทนนายหน้าในรัฐภาคนั้นแล้ว ต้องจัดทำใบอนุญาต หรือ การอนุญาตสำหรับการเป็นตัวแทนนายหน้า

(3) ใบอนุญาตที่รัฐภาคีเป็นผู้ออกให้นั้นต้องระบุ ชื่อ ที่อยู่ ของตัวแทนนายหน้านั้น รวมทั้งต้องระบุไว้ในเอกสารการนำเข้า ส่งออก หรือเอกสารประกอบการนำเข้า ส่งออกด้วย

3.7.4 การเก็บบันทึกข้อมูล

พิธีสารฯ ได้กำหนดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และส่งผ่าน อาวุธปืนฯ ไว้ใน ข้อ 7 โดยพิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีต้องเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ อย่างน้อยเป็นเวลา 10 ปี โดยกำหนดให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องหมายบนอาวุธปืนฯ การบันทึกข้อมูลวันที่มีการออกใบอนุญาต และวันที่หมดอายุของใบอนุญาต ประเทศผู้ส่งออก ประเทศผู้นำเข้า ประเทศผู้ส่งผ่าน และประเทศผู้รับปลายทาง พร้อมทั้งรายละเอียดและจำนวนของอาวุธปืนฯ

3.7.5 ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 12 กำหนดให้ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้นำเข้า ส่งออก ตัวแทนนายหน้า และผู้ขนส่งอาวุธปืนฯ ซึ่งเป็นข้อมูลที่รัฐภาคีถูกกำหนดให้ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน นอกจากนี้ ยังรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันในด้านข้อมูลของกลุ่มอาชญากรรมที่มีส่วนร่วม หรือสงสัยว่ามีส่วนร่วมในการนำเข้า ส่งออก และส่งผ่าน อาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งวิธีการ สถานที่ และเส้นทางที่ใช้ในการนำเข้า ส่งออก และส่งผ่านอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย⁴⁸

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 13 (1)⁴⁹ “รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือในระดับทวิภาคี ภูมิภาค และระดับนานาชาติในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิต และการลักลอบค้า อาวุธปืน ซินส์วอนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมีขอบด้วยกฎหมาย”

พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือกันในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาคและในระดับนานาชาติในการติดตามอาวุธปืนฯ ที่ถูกนำเข้า ส่งออก หรือส่งผ่านระหว่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้สามารถติดตามแหล่งที่มา ปลายทาง และประเทศทางผ่านของอาวุธปืนฯ

⁴⁸ พิธีสารฯ ข้อ 12 (1) และ (2)

⁴⁹ พิธีสารฯ ข้อ 13 (1)

3.8 มาตรการเกี่ยวกับการทำลาย หรือทำให้อาวุธปืนฯ ใช้งานได้

การกำหนดให้รัฐภาคีมีมาตรการที่เหมาะสมในการตรวจยึด การทำลาย และการป้องกันการกระทำใดๆ อันทำให้อาวุธปืนที่ได้ถูกทำให้ใช้งานได้กลับมาใช้งานได้อีกครั้ง นับเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของพิธีสารฉบับนี้ โดยพิธีสารมิได้กำหนดวิธีการหรือรูปแบบเฉพาะไว้ เพียงแต่วางแนวทางและกำหนดเงื่อนไขว่า รัฐภาคีต้องดำเนินการภายใต้มาตรการที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในพิธีสาร เพื่อช่วยในการจำกัดการแพร่กระจายของอาวุธปืนฯ ที่ผิดกฎหมาย อันจะส่งผลในการลดศักยภาพของอาชญากรรมระหว่างประเทศมิให้มีเครื่องมือไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมและการกระทำละเมิดต่อกฎหมาย

3.8.1 การควบคุมการทำลาย หรือทำให้ใช้งานได้

พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐต้องมีมาตรการ และดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการทำลาย หรือทำให้อาวุธปืนฯ ใช้งานได้ตามบทบัญญัติดังต่อไปนี้

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 6 (1) รัฐภาคีต้องดำเนินการในการออกมาตรการที่จำเป็น เพื่อให้สามารถริบอาวุธปืนฯ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนซึ่งได้มาจากการผลิตและลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย⁵⁰

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 6 (2) รัฐภาคีต้องออกมาตรการเพื่อป้องกันมิให้อาวุธปืนฯ ที่ผลิต หรือลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ตกไปอยู่ในมือของผู้ที่ไม่ได้รับการอนุญาต โดยกำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการยึด และทำลายอาวุธปืนฯ เว้นเสียแต่ว่าจะมีการอนุญาตให้มีการจำหน่ายโดยวิธีอื่น

บทบัญญัติในพิธีสารฯ ข้อ 6 นั้นเป็นการกำหนดให้รัฐภาคีมีมาตรการในการริบ และทำลายอาวุธปืนฯ ที่ได้มาจากการผลิต การลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้มีการนำอาวุธปืนฯ ดังกล่าวไปจำหน่ายต่อ

ส่วนบทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 9⁵¹ นั้นกำหนดให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสมรวมถึงกำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันการกระทำใดๆ ที่ทำให้อาวุธปืนฯ ที่ได้ถูกทำให้ใช้งานได้ นำกลับมาใช้งานได้

⁵⁰ พิธีสารฯ ข้อ 6 (1)

3.8.2 วิธีการทำลาย หรือทำให้ใช้การไม่ได้

การทำลาย หมายถึง ทำให้ชิ้นส่วนสำคัญทั้งหมดใช้การไม่ได้ และต้องทำให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้การได้อีก ไม่ว่าจะด้วยการถอดออก เปลี่ยนใส่ หรือดัดแปลง⁵² โดยที่อาวุธปืนฯ ที่ถูกทำให้ใช้การไม่ได้นี้จะไม่ถือว่าเป็นอาวุธปืนฯ หรือต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายภายใน ดังนั้น พิธีสารฯ จึงได้กำหนดเงื่อนไขในการดำเนินการไว้ในพิธีสารฯ ข้อ 9⁵³ ดังต่อไปนี้

พิธีสารฯ ข้อ 9 (a) ชิ้นส่วนสำคัญทั้งหมดของอาวุธปืนที่ถูกทำให้ใช้การไม่ได้

⁵¹ พิธีสารฯ ข้อ 9

⁵² วัชรพล ประสารราชกิจ, “รายงานสรุปผลการวิจัยเรื่อง มาตรการในการแก้ปัญหาการผลิตและการค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย (พิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย)”, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), (กรุงเทพมหานคร : สถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด, 2548), หน้า 18

⁵³ พิธีสารฯ ข้อ 9 การทำให้อาวุธปืนใช้การไม่ได้

รัฐภาคีที่ไม่ถือว่าเป็นอาวุธปืนที่ถูกทำให้ใช้การไม่ได้ เป็นอาวุธปืนตามกฎหมายภายใน ควรมาตรการที่จำเป็น ซึ่งรวมถึงการกำหนดฐานความผิดเฉพาะตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันการทำให้อาวุธปืนใดที่ถูกทำให้ใช้การไม่ได้นั้นกลับมาใช้การได้อีก ทั้งโดยสอดคล้องกับหลักทั่วไปของการทำให้อาวุธปืนใช้การไม่ได้ดังนี้

a) ชิ้นส่วนสำคัญทั้งหมดของอาวุธปืนที่ถูกทำให้ใช้การไม่ได้นั้นจะต้องถูกทำให้ไม่สามารถใช้การได้อีก และไม่สามารถถอดออกหรือเปลี่ยนใส่ หรือดัดแปลงในลักษณะที่จะทำให้อาวุธปืนนั้นสามารถกลับมาใช้การได้อีกด้วยประการใดๆ

b) ตรวจสอบมาตรการที่ใช้ในการทำให้อาวุธปืนไม่สามารถใช้การได้ โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าการจัดการปรับเปลี่ยนที่กระทำต่ออาวุธปืนนั้นเป็นการทำให้อาวุธปืนไม่สามารถใช้การได้อย่างถาวร

c) การตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องมีใบรับรอง หรือหลักฐานยืนยันการทำให้อาวุธปืนนั้นใช้การไม่ได้ หรือมีเครื่องหมายที่สามารถเห็นชัดเจนประทับบนอาวุธปืน

จะต้องถูกทำให้ไม่สามารถใช้งานได้อีก และไม่สามารถถอดออก หรือเปลี่ยนใส่ หรือดัดแปลงในลักษณะที่จะทำให้อาวุธปืนนั้นสามารถกลับมาใช้งานได้อีกด้วยวิธีการใดๆ

พิธีสารฯ ข้อ 9 (b) การทำให้อาวุธปืนฯ ไม่สามารถใช้งานได้นั้น ต้องได้รับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าอาวุธปืนฯ นั้นจะไม่สามารถนำมาใช้งานได้อย่างถาวร ทั้งนี้ หลังจากการทำลายแล้วต้องมีเอกสารรับรองยืนยันการทำลายนั้นว่าทำให้อาวุธปืนฯ นั้นใช้งานไม่ได้ หรือแสดงเครื่องหมายใดๆ ที่สามารถเห็นได้ชัดเจนอันแสดงว่าอาวุธปืนฯ นั้นไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป ตามบทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 9 (c)

3.8.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการทำลาย หรือทำให้ใช้งานไม่ได้

ตามพิธีสารฯ ข้อ 9 (b) และ (c) กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ผู้รับผิดชอบการทำลายต้องปฏิบัติตาม ดังนี้

บทบัญญัติข้อ 9 (b) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบมาตรฐานที่ใช้ในการทำให้อาวุธปืนไม่สามารถใช้งานได้ ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าการจัดการปรับเปลี่ยนที่กระทำต่ออาวุธปืนนั้นเป็นการทำให้อาวุธปืนไม่สามารถใช้งานได้อย่างถาวร

บทบัญญัติข้อ 9 (c) การตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนั้นจะต้องมีใบรับรองหรือหลักฐานยืนยันการทำให้อาวุธปืนนั้นใช้งานไม่ได้ หรือมีเครื่องหมายที่สามารถเห็นชัดเจนประทับบนอาวุธปืน

3.8.4 การเก็บรักษาข้อมูล

ตามพิธีสารฯ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับรอง หรือประวัติของอาวุธปืนฯ ที่เป็นหลักฐานของอาวุธปืนฯ ที่ถูกทำลาย ตามข้อ 9 (c)⁵⁴ โดยให้มีการระบุใบรับรองในการทำลายไว้นั่นเอง

⁵⁴ พิธีสารฯ ข้อ 9 (c)

3.9 มาตรการเกี่ยวกับการประสานข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน และระหว่างประเทศของอาวุธปืนฯ

ลักษณะพิเศษที่ทำให้กฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศแตกต่างจากกฎหมายภายใน คือ เจตนาที่ว่าจะให้ประเทศต่าง ๆ มีความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในเรื่องที่เป็นปัญหาร่วมกัน หรือส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ ในพิธีสารต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ลักษณะเช่นนี้ก็มีให้เห็นอย่างชัดเจน

มาตรการในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนฯดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและติดตามจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนภายในประเทศแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการให้ความร่วมมือกับนานาประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามชาติด้วย โดยที่บทบัญญัติข้อ 12 ของพิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตตัวแทนจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขนส่งอาวุธ ตลอดจนชิ้นส่วนและเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ⁵⁵

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้าอาวุธที่มิชอบด้วยกฎหมาย รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรเหล่านี้ รวมทั้งมาตรการและแนวทางปฏิบัติของทางการในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิต หรือลักลอบค้าอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมาย⁵⁶

นอกจากข้อมูลในทางคดีแล้ว พิธีสารฯยังได้กล่าวถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้บังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมาย⁵⁷ และความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุน ซึ่งได้มาจากการผลิตและลักลอบค้าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และอาจถูกส่งผ่านพรมแดนประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง⁵⁸

ในบทบัญญัติข้อ 13 พิธีสารฯได้กล่าวถึงความร่วมมือในสองลักษณะ

⁵⁵ พิธีสารฯ ข้อ 12 (1)

⁵⁶ พิธีสารฯ ข้อ 12 (2)

⁵⁷ พิธีสารฯ ข้อ 12 (3) และข้อ 14

⁵⁸ พิธีสารฯ ข้อ 12 (4)

ลักษณะแรก คือ ความร่วมมือระหว่างรัฐ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับนานาชาติ ในการป้องกันและปราบปรามการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และกำหนดจุดติดต่อเจ้าหน้าที่ประสานงานระหว่างรัฐ⁵⁹

ลักษณะที่สอง คือ ความร่วมมือระหว่างรัฐและผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ โดยกำหนดให้รัฐแสวงหาความร่วมมือจากผู้ผลิต ตัวแทนจำหน่าย ผู้นำเข้า ส่งออก ตัวแทนนายหน้า และผู้ทำธุรกิจขนส่งอาวุธปืนฯ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และติดตามตรวจจับการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมาย⁶⁰

บทบัญญัติในส่วนของความร่วมมือระหว่างประเทศนี้ไม่มีลักษณะบังคับที่เคร่งครัดเท่าบทบัญญัติในส่วนอื่นของพิธีสารฯ โดยเปิดโอกาสให้รัฐภาคีกำหนดมาตรการและเงื่อนไขที่เหมาะสมเอง นอกจากนี้ ยังมีการตั้งข้อสงวนว่า การดำเนินการให้ความร่วมมือใดๆต้องอยู่ภายใต้กรอบระบบกฎหมายภายใน ทั้งนี้เนื่องจากต้องคำนึงถึงอำนาจอธิปไตยของรัฐเป็นสำคัญด้วย

3.9.1 ขั้นตอนและวิธีการในการประสานข้อมูล

พิธีสารฯ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการประสานข้อมูล คือ ตามบทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 11 ให้มีการดำเนินการเพื่อตรวจจับ ป้องกัน และกำจัดกระทำความผิด การสูญหาย หรือการเปลี่ยนมือ และการผลิตโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การลักลอบค้าอาวุธปืนฯ⁶¹

และตามบทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 7 ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลที่ต้องเก็บรักษาควรปรากฏเครื่องหมาย (ตามนัยข้อ 8 แห่งพิธีสารฯ) และรายละเอียดการทำธุรกรรมของอาวุธปืนฯ⁶²

3.9.2 ข้อกำหนดในการประสานข้อมูล

บทบัญญัติตามพิธีสารฯ กำหนดรัฐภาคีต้องดำเนินการบันทึกและรักษาข้อมูล

⁵⁹ พิธีสารฯ ข้อ 13 (1) และ (2)

⁶⁰ พิธีสารฯ ข้อ 13 (3)

⁶¹ พิธีสารฯ ข้อ 11

⁶² พิธีสารฯ ข้อ 7

เกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ไว้ไม่น้อยกว่า 10 ปี เพื่อการติดตามตรวจสอบอาวุธปืน ตลอดจนป้องกันและตรวจสอบการกระทำผิด โดยกำหนดให้มีกระบวนการ ขั้นตอน ระเบียบวิธีการให้และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคีตามพิธีสารฯ ข้อ 12⁶³ ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาต ตัวแทนจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขนส่งอาวุธปืน ตลอดจนชิ้นส่วนและเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้าอาวุธปืนฯ ที่มีขอบด้วยกฎหมาย รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรเหล่านี้ รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิต หรือลักลอบค้าอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

3.9.3 หน้าที่และความรับผิดชอบในการประสานข้อมูล

บทบัญญัติพิธีสารฯ ข้อ 13 กำหนดให้รัฐภาคีกำหนดหน่วยงานแห่งชาติ หรือจุดติดต่อประสานงานระหว่างรัฐภาคีด้วยกัน เพื่อติดต่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลในเรื่องต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับพิธีสารฯ นี้⁶⁴

3.10 มาตรการเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือระหว่างกันทางเทคนิคของอาวุธปืนฯ

บทบัญญัติตามพิธีสารฯ ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือกันทางเทคนิคไว้ในข้อต่อไปนี้

พิธีสารฯ ข้อ 12 (3) กำหนดให้รัฐภาคีต้องให้หรือแบ่งปันซึ่งกันและกันซึ่งข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นประโยชน์สำหรับผู้บังคับใช้กฎหมาย ในการเสริมสร้างความสามารถในการป้องกัน ตรวจจับ สืบสวนสอบสวนคดีการผลิต หรือลักลอบค้าอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย⁶⁵

และตามบทบัญญัติข้อ 14 พิธีสารฯ กำหนดให้รัฐภาคีต้องร่วมมือกันด้านการฝึกอบรมและด้านวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการป้องกันปราบปรามการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืนฯ⁶⁶

⁶³ พิธีสารฯ ข้อ 12

⁶⁴ พิธีสารฯ ข้อ 13

⁶⁵ พิธีสารฯ ข้อ 12 (3)

3.11 การกำหนดฐานความผิดตามพิธีสารฯ

จากการรายงานของ United Nation High Commissioner for Refugees (UNHCR) ขององค์การสหประชาชาติได้กล่าวว่า เนื่องจากอาวุธมีราคาถูกลงและง่ายต่อการเข้าถึงจึงทำให้มีการซื้อขายกันอย่างทั่วโลกรวมทั้งที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย เนื่องจากปืน ซึ่งเป็นอาวุธซึ่งสามารถหาได้ในทุกแห่ง จึงทำให้ต้องมีการควบคุมการแพร่กระจายของอาวุธเหล่านี้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างมากที่จะก่อให้เกิดความมั่นคง ความสงบ และความปลอดภัย⁶⁷

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการออกพิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยผิดกฎหมาย (Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Component Convention against Transnational Organized Crime) ขึ้น โดยมุ่งเน้นในการต่อต้านการผลิต และการค้าอาวุธปืนโดยผิดกฎหมายเป็นหลัก นอกจากนี้พิธีสารฯยังให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านนิติบัญญัติให้รัฐภาคีต่างๆสามารถให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันและปราบปรามการผลิตและค้าอาวุธปืนฯ โดยมีขอบด้วยกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากอุปสรรคที่มาจากความแตกต่างของระบบกฎหมายภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมมาตรการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อีกทางหนึ่ง

บทบัญญัติในพิธีสารฯ ข้อ 5⁶⁸ ได้กำหนดฐานความผิดไว้ กล่าวคือ กำหนดให้รัฐภาคีต้องออกกฎหมายให้การกระทำทั้ง 3 ประการ ดังต่อไปนี้เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของตน

⁶⁶ พิธีสารฯ ข้อ 14 ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและวิชาการ

รัฐภาคีต้องร่วมมือกัน และร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม เพื่อที่รัฐภาคีเหล่านั้นเมื่อร้องขอจะได้รับความร่วมมือด้านการฝึกอบรม และด้านวิชาการที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มพูนความสามารถในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการผลิตและการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้รวมถึงความร่วมมือทางวิชาการ ทางการเงิน และทางวัตถุในกรณีตามที่ระบุในข้อ 29 และ 30 ของอนุสัญญา

⁶⁷ สืบค้นจาก <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c11.html>, (2010 April, 10).

⁶⁸ พิธีสารฯ ข้อ 5

- (1) การผลิตอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (2) การลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (3) การปลอมแปลง ทำให้ลบล้าง หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายบนอาวุธปืนฯ นอกจากนั้นยังกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องออกมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเพื่อกำหนดให้การพยายามกระทำ หรือร่วมกระทำในลักษณะผู้สมรู้ร่วมคิด และการจัดการ ส่งการ ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก หรือให้คำปรึกษา ในการกระทำความผิดตามที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นความผิดอาญา